

Ινστιτούτο Φιλοσοφικών Ερευνών

www.philosophical-research.org

Απόστολος Πιερρής

Ο

Φυσικός Σπαρτιάτης

και οι

Απόσπαρτοι

Ο Φυσικός Σπαρτιάτης και οι Απόσπαρτοι

Λίγο πριν τις Θερινές Τροπές του Ήλιου και την αρχή του Ελληνικού ενιαυτού (γιατί ο Ελληνισμός δεν αξιολογεί την γέννηση κι έτσι αρχίζει τον ρυθμό της περιόδου από την ώρα της ακμής), τέλειωσε ο φίλος Σπύρος ο Λιθοξόος από το Γεωργίτσι. Το τέλος του χρόνου τον βρήκε στο «τέλος» του: άνοιξε την πύλη της Αιωνιότητας και πέρασε.

Βάραιναν στην ζωή του οι ανάγκες του χρόνου. Δεν μοιράνθηκε ελαφριά μερίδα σε αυτές. Αλλά όντας γνήσιος Σπαρτιάτης όχι μόνο δεν λύγιζε, αλλά δεν θλιβόταν καν για τον χρειαζόμενο μόχθο της μέριμνας. Τον έβλεπε σαν καλοδεχούμενη σκιά αντίστιξης προς τονισμό του φωτός του.

Γιατί έλαμπε η Δωρική πνοή πάνω του. Ακλινής κίαν της ύπαρξης δεν ένιωθε την τραγωδία και την κωμωδία στον σάλο του χρόνου. Ζούσε ενεργά την Σπαρτιατική Αγωγή και τον Σπαρτιατικό Τρόπο Βίου, - την χαρούμενη και χαριτωμένη μειδιάσα εορτή της αιωνιότητας στο πέρας του εντελούς. Και ήξερε από μέσα του χωρίς να του το λέει κανείς, σαν φυσικός Σπαρτιάτης, ότι η

τελειότητα απαιτεί να φτάσεις στα όρια της μορφής, και ότι δεν πρόκειται να τα φτάσεις αν δεν κινδυνεύεις να τα ξεπεράσεις. Στην Λακωνία λατρεύεται ο Υπερτελέατας Απόλλων. Όχι κανένας τραγικός Ήρωας που έπεσε από υπερβολή.

Έτρεχε μεγάλες και μακρότατες αποστάσεις, δύσκολα πεδία, ορεινές αναβάσεις και καταβάσεις, μόνος του ή με κάθε ευκαιρία σε όποια διοργάνωση. Χόρευε με κάθε αφορμή και χωρίς αφορμή. Πάσχιζε και να δώσει μορφή στην πέτρα. Όλα για τον εαυτό του. Θυσία εαυτού εις εαυτόν προς ομοίωση θεού. (Ο Απόλλων είναι ο θεός που σπένδει εαυτόν εις εαυτόν). Σαν τους 300 στις Θερμοπύλες που γυμναζόντουσαν και κτενιζόντουσαν και ομόρφαιναν πριν την μάχη αδιαφορώντας για το τι θα γίνει στον χρόνο, - αδιαφορώντας δε μέχρι θανάτου, αφού είχαν κερδίσει ήδη την αιωνιότητα της τελειότητας.

Δρόμος, όρχηση, δοκιμές αποτύπωσης της ιδέας στον λίθο, - η οδός του Σπύρου, και η ζωή του. Γυμναστική, «μουσική», τέχνη, άσκηση προς τελείωση σώματος και πνεύματος στην ταύτισή τους, - ο Σπαρτιατικός «κόσμος». Ζώντας στο Νεοελληνικό ανοικείο περιβάλλον της αλλοτρίωσης δεν είχε την αλήθεια της μορφής του Δωρικού τρόπου, αλλά τον κατέφλεγε το βίωμα της Δωρικής πνοής. Θα προχωρούσε και σε εκείνη.

Ανάλωσε τον εαυτό του λαμπάδα για να φέξει η αήλη του Απόλλωνα. Και ο Άναξ ευαρεστήθηκε από την γνησιότητα της θυσίας του. Και τον πήρε από τον χρόνο στην ακμή του. Είχε ανεβοκατέβει δυο φορές στην σειρά τρέχοντας από το Καταφύγιο στην κορυφή του Ταΰγετου, δοξαζόμενος από ορειβάτες και τα πνεύματα του έκταγλου όρους.

Λίγο πριν φύγει επεδίωξε και ξαναβρεθήκαμε μετά από καιρό. Συναντηθήκαμε στην Πάτρα. Μιλήσαμε πολύ. Μου είπε για τα οριακά, τα απαράμιλλα κατορθώματά του, αθλητικά, ορχηστικά, διατροφικά, - και χαιρόμουν να τον ακούω, και το ήξερε. Μου ανέφερε και για οξέα συμπτώματα κατάστασης υγείας, που οι γιατροί δεν εννοούσαν. Με ρώτησε για την σημασία τους. Του είπα να δώσει την ίδια σημασία στην καλλιέργεια του πνεύματος, να είναι τόσο απαιτητικός στην άσκηση του πνεύματος όσο και του σώματος, και με κοινή Διάκριση, για την ολοκλήρωση της μορφής της τελειότητας σε μια ολιστική σύλληψη της ζωής, κατά τον Σπαρτιατικό τρόπο και τον Δωρικό μονισμό σώματος και πνεύματος, Κόσμου και Θεού, φαίνεσθαι και Είναι, πραγματικότητας και ιδέας, γεγονότος και αξίας, σχετικού και Απόλυτου. Φαινόταν έτοιμος για την αναδόμηση. Έπαιξα επισημαίνοντας ότι έχει περάσει

ηλικιακά από την οργώσα νεότητα στην μεστή ανδρότητα, δεδομένης της Σπαρτιατικής υπερευαισθησίας στις φάσεις της ζωής.

Αλλά ο Θεός τον ήθελε στην νεότητά του, στο πεπρωμένο του.

Γράφω παρατατικούς για τον Σπύρο εδώ, έλαμπε, ήξερε, έτρεχε, ζούσε, ανάλωσε. Είναι η λογική του Χρόνου και του «Άρχοντα του Κόσμου τούτου», του Άδη, που μιλάει έτσι. Αλλά ο Απόλλωνας, Άναξ πρωθήβης, ζει στον ευεστώτα της αιωνιότητας. Και ο Λακεδαιμόνιος Σπύρος ζει και λάμπει στην αίγλη Εκείνου. Ανήκει στην χορεία Του, στην αγέλη Του, στην «βούα» Του.

τοῖς μὲν πέδα κάλλεος αἰέν.

Χαίρε Σπύρο.

☆☆☆

Στις Συναντήσεις μας της Σπάρτης αναλωνόμαστε πάντα κι εμείς στις ακρότητες του πνεύματος για την τελειότητα της μορφής. Συζητούσαμε εκείνες τις ημέρες στην τριλογία μας για το ποια πολιτισμική ταυτότητα διαρκεί στον χρόνο συνεχώντας (στα ιδιοχαρακτηριστικά βιώματα αν και όχι στα μορφολογικά ύψη) την αξονική Σπάρτη με την ύστερη Μάνη, για την στάση της Σπάρτης του Θαύματος στις κοσμοϊστορικές προκλήσεις του 6^{ου} π. Χ. αιώνα, για την Σπαρτιατική ανάδυση της πλαστικής μορφής και την γένεση της μνημειακής γλυπτικής από το Δωρικό πνεύμα του κάλλους και τον Σπαρτιατικό γυμναστικό τρόπο αγωγής και βίου.

Και οι Απόσπαρτοι της Σπάρτης διασκέδαζαν και μόνο δια-σκεδάζουν διασκορπίζοντες και διασκορπιζόμενοι σε κοινωνικές φανφάρες υπό πολιτισμικό, και προτιμητέα φεν Σπαρτιατικό, πρόσχημα.

Θέατρα (στην αδραμάτιστη Σπάρτη!) σάτυρας όπου οι Σάτυροι παριστάμενοι θα απ-ορθιάζαν, -

«μουσικές»

εκδηλώσεις άμουσες χωρίς την έκσταση από την απο-κάλυψη του Απόλλωνα (τίποτα από τα μεγαλεία της ποίησης, στην Νεοελληνική μιζέρια, όχι Σολωμό, Κάλβο, Καβάφη και έστω Βαλαωρίτη και Παλαμά, εκεί που οι παιάνες του

Αλκμάννα και το Δωρικό μέλος τραγουδούμενο είχαν αφήσει ιδιαίτερη μουσική ευαισθησία μέχρι αργά στην Ελληνιστική κατάντια της Σπάρτης), -

φιλοσοφίες

τετριμμένου λήρου εκεί που η ύψιστη φιλοσοφία απαξιωνόταν ως ατελής καρπός σοφίας.

Η παρακμή του Ελληνισμού σηματοδοτείται από απνευμάτιστη λογιότητα (Ελληνιστική φάση) και άζωση τελετοπροσήλωση (Μεταπτωτικός Βυζαντινισμός της Αρχουσας Εκκλησίας). Τώρα ήλθε ο θάνατος του Νεοελληνισμού στην ασφυκτική παρά φύσιν αγκαλιά της Ευρωπαϊκής παρακμής, με την οικεία εκείνης αποπνικτική μετριότητα και νεκρώσιμη κανονολαγνεία. Ο συνδυασμός των δύο παρακμιακών ιδιοχαρακτήρων Ελληνισμού και Ευρωπαϊσμού στο κακάσχημο σώμα του Νεοελληνισμού είναι γελοιωδέστατος. Εξ ου η πανταχού παρούσα δυσαρμόνιος γενικευμένη αναρμωστιά. Εμφαντική στην Σπάρτη, όπου βρίθουν τα αταίριαστα. Σαν να πάσχει ακόμα η πόλη ανείπωτα επιβεβαρυμένη την Αχαϊκή κατάρα του 188 π. Χ., όπως την διεκτραγωδεί ευστοχώτατα ο Πλούταρχος:

"(Ο Φιλοποίμην) έμπιπλάμενος δὲ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ παρ' ἀξίαν πεπραχόσιν ἐπεμβαίνων, τὸ περὶ τὴν πολιτείαν ἔργον ὠμότατον ἐξεργάσατο καὶ παρανομώτατον. ἀνείλε γὰρ καὶ διέφθειρε τὴν Λυκούργειον ἀγωγὴν, ἀναγκάσας καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν καὶ τοὺς ἐφήβους τὴν Ἀχαϊκὴν ἀντὶ τῆς πατρίου παιδείαν μεταβαλεῖν, ὥς οὐδέποτε μικρὸν ἐν τοῖς τοῦ Λυκούργου νόμοις φρονήσαντας. τότε μὲν οὖν ὑπὸ συμφορῶν μεγάλων ὥσπερ νεῦρα τῆς πόλεως ἐκτεμεῖν τῷ Φιλοποίμενι παρασχόντες, ἐγένοντο χειροήθεις καὶ ταπεινοί".

Όσο τηρείται η Σπαρτιατική σωματοπνευματική αγωγή και ο Σπαρτιατικός τρόπος βίου, ο γνήσιος Σπαρτιάτης δεν θα σκεφθεί και δεν θα κάνει τα μικρά, τα χαμερπή και δουλικά. Χωρίς τον Δωρικό «κόσμο» γίνεται διαχειρίσιμος και ταπεινός.

Αυτήν την αλλοτρίωση προκάλεσε το Νεοελληνικό κράτος στην Μάνη. Αντί της φυσικής της υπερηφάνειας (Βλάχοι οι άλλοι Έλληνες), την έκανε να ντρέπεται για τον εαυτό της. Και την νέα Σπάρτη που ιδρύθηκε για να είναι άξονας της ανανέωσης του Ελληνισμού, έτσι την απονεύρωσε και μετέτρεψε σε συμπλεγματικό εκτομία πύθηκο καλών τρόπων – αντί του σφύζοντος κάλλους του οικείου τρόπου. Αντί της Δωρικής αγωγής και ζωής επέβαλλε την κοινή κακοδαίμονα Νεοελληνική παιδεία και τροπικότητα πόνηρα έρποντος Ευρωπαϊσμού. Και τον ξέκανε τον κάτοικο της Σπάρτης (και της Ελλάδας).

Τον έσπτησε ανάθεμα προς την φύση γύρω και στο άνθος της φύσης που ήταν να είναι.

Ο ευτελής Ανόμοιος στον μέγα Όμοιο. Που μοιάζει ο αφύσικος προς τον φυσικό Σπαρτιάτη όσο ο ουρακοτάγκος στον αγλαό Κούρο του σθένοντος κάλλους. Ο υβριστής του Έλληνικού θαύματος που προκαλεί την Αρχιλόχειο και Αισώπειο χλεύη:

τοιήνδε δ', ὧ πίθηκε, τήν πυγὴν ἔχων

(θέλεις πρωτεία και να βασιλεύσεις;)

Νάτος ο Απόσπαρτος. Ο των πατριών ανακιδής και ασπάτριος κάπηλος.

Ιδού η αποκαλυπτική σημασία των σημαδιών και η ενεργός ουσία των συμβολισμών.

Τον καιρό της Επιφάνειας του αιγλήεντος Θεού στις θερινές τροπές του Ήλιου, εμείς οι φυσικοί Σπαρτιάτες Τον υμνολογούσαμε δοξαστικά με κάθε τρόπο, όπως ο Άλκαίος. Και μακαρίζαμε τον Σπύρο που αναρπάστηκε στην συνοπαδεία Του φεύγοντας πριν λίγο για να έλθει μαζί Του τώρα και ες αεί.

Και οι Απόσπαρτοι διασκέδαζαν εαυτούς και αλλήλους «πολιτισμένα», - θεατρίζοντας με απονευρωμένους Σάτυρους (αντί των εντεταγμένων λίαν), κλαυθυμρίζοντας μαλακές μουσικές (στον τόπο του σύντονου Δώριου μέλους), και φιλοσοφίζοντας διανοητικισμούς του σπηλαίου (ενώ αστράφτει η συμβολική μεταφυσική του φωτός), -- όλα «καθώς πρέπει», -- και τίποτα όπως ταιριάζει.

Άγνοούν τον πανίσχυρο Νόμο της Ομοιότητας. Και σπεύδουν, οιστρηλατούμενοι από την Άτη, να διαπομπευθούν Ανόμοιοι υπό καλύπτρα Έντοπιότητας.

Απόλλωνος δ' ετελείετο βουλή.

Ο Φοίβος ξεμαγαρίζει αποκαθαίροντας, ο Απόλλων ξεκαθαρίζει, ρίχνει το ξεγυμνωτικό φως της αλήθειας και θέλει να δει φως συναπαντητή, την κοφτερή μορφή της τελειότητας. Άλλοίμονο στην ασχήμια, - και που να κρυφτεί;

Ψέλνει ο Καλλίμαχος, και συνυμνούμε και συνευχόμεθα:

ὥπόλλων οὐ παντὶ φαίνεται, ἀλλ' ὅτις ἐσθλός·

ὅς μιν ἴδῃ, μέγας οὗτος, ὅς οὐκ ἴδε, λιτὸς ἐκεῖνος.

ὀψόμεθ', ὦ Ἐκάεργε, καὶ ἐσσόμεθ' οὔποτε λιτοί.

Βάζουμε μπροστά στους αφύσικους Σπαρτιάτες τον καθρέφτη της διάφραξης, διάφωτης ύπαρξης με το να τους δείχνουμε την αυθεντική Σπάρτη και τον φυσικό Σπαρτιάτη και τον ανθό της φύσης. Για να ξεδιακρίνουμε το γνήσιο από το κίβδηλο.

Και κοιτάζοντας την πραγματικότητα της Δωρικής ιδέας, και συγκρίνοντας την εικόνα τους, αποκαλύπτονται απόσποροι κατά την αφυσία τους.

Και θέλουν οι μωροί να πετάξουν, να διώξουν τον καθρέφτη.

Είναι Ανόμοιοι. Οι νόθοι της αλλοτρίωσης.

Όμοιοι είναι όσοι μετέχουν στον αυτό συγκεκριμένο τρόπο βίου, στην αξιολογία που είναι ενσωματωμένη σε αυτόν, και στην πολιτισμική μορφολογία που τον υφώνει στο θαύμα της αιωνιότητας, στο πλαστικό κάλλος και στην ποιητική αλήθεια, και αντίστροφα, στην αλήθεια του σώματος και στο κάλλος του πνεύματος, στις δυο όψεις της αυθεντικότητας του όντος που είναι η τελειότητά του, η ομορφιά της ύπαρξης.

Ήδη ο Λύσανδρος αποζητούσε αρχηγέτες όχι απλά από το σπέρμα του Ηρακλή αλλά με την φύση του, - όχι σκέτα απογόνους του, αλλά όμοιους προς αυτόν.

Ο φοβερός χρησμός για την Χωλή Βασιλεία δεν εξαιρούσε τους Ηρακλείδες από την αδυσώπητη ισχύ του. Ικανότατος ηγέτης στην στρατηγεία των χρησίων για τις ανάγκες του χρόνου κατά την λογική του χρόνου ήταν ο ελαττωματικός βασιλεύς που παρέλαβε την Σπάρτη νικήτρια του διπολικού αγώνα προς την υπέροπλο Αθήνα, και την παρέδωσε ανεπανόρθωτα ταπεινωμένη από την Δωριάσασα Θήβα.

Οι Απόσπαρτοι μοιάζουν με τις παρέες που λυμάνονταν το πνεύμα της Δωρικής ταυτότητας υπό την βρώμικη σημαία ενός άθλιου status quo ως Σπαρτιατικής παράδοσης στην έσχατη παρακμή της Σπάρτης, τους (Αντι)Λεωνίδες της

συμφοράς, ξενόδουλους συνήθεις σατραπικών αυλών και κέντρων εξουσίας που ποζάρουν τιμητές των παλαιών θεομίων και του Δωρικού «Κόσμου», τους στυγνούς δολοφόνους του έφηβου Ηρακλείδη βασιλιά όταν ο άναξ παίς σιχάθηκε την κατεστημένη υποκρισία της σήψης και βάλθηκε να αναενώσει το Σπαρτιατικό θαύμα.

Αλλά ο άνθρωπος θέλει να πετάξει αητός ψηλά μακριά από τα βαρίδια του μόχθου, ποθεί ομορφιά και αλήθεια και σωτηρία από τον βραχνά της χρονικής ύπαρξης που έγινε σταυρός και λαβύρινθος και Άδης για την ψυχή του. Και ο πολιτισμικά Έλληνας, ο μη βάρβαρος, βρίσκει το στενό μονοπάτι του πόρου μέσα από τον ποταμό της ανελέητης ανάγκης, την οδό της λύτρωσης από την μέριμνα του χρόνου.

Η ψυχή του λαού της Σπάρτης, η αγέλη του Απόλλωνα, η Απέλλα Του (όνομα και πράγμα) ξέρει: αναγνωρίζει τον φυσικό Σπαρτιάτη (και ξένο όπως τον Αλκμάν), αποβάλλει δε από τα ιερά του άγιου τόπου και του πνεύματός του, περιφρονώντας τον Απόσπαρτο.

Και οι απόκληροι του Θεού και του λαού Του συναγελάζονται μεταξύ τους περί το Είδωλο της λατρείας τους, την κοινωνική αλληλοαναγνώριση του μάταιου καθωσπρεπισμού.

Και εμείς υμνούμε και δοξολογούμε εν κάλλει και με κάλλος το κάλλος της αποκάλυψης του Θεού, συνδιοικούντες με Αυτόν τον κόσμο και την ιστορία, αδιάφοροι προς τον Χρόνο ει μη μόνο ως οδό και ρυθμό τελειότητας, και για αυτό κύριοι των μυστικών του, κατά τον Άνακτα των Δελφών.

Ο Πολύβιος, καίπερ Αχαιός, ήξερε τις καθαρές μορφές της κοινωνικής συμβίωσης και της ευσταθούς επιτυχίας στην ιστορία: ή Σπάρτη ή Ρώμη. Τα ενδιαμέσα και μεσοβέζικα ανήκουν στα απόνερα της ιστορίας. Για γέλια και για κλάματα είναι ιδίως τα πόνηρα βλακώδη του Νεοελληνισμού (τα «παιδαριώδους πανουργίας τεχνάσματα» που διακωμωδεί ο Παπαδιαμάντης στις πολιτικές ένωσης με την Δύση για την σωτηρία από την Ανατολή - παρ' όλο το ότι *lux ex oriente*, - - επαναλαμβανόμενες και στα τωρινά καμώματα), οι μυστικές οργανώσεις και οι απάτες τους, τα ιερά ψεύδη, οι δαιμονικές επιμονές στο αρχήθεν λάθος, οι τεχνητές ομοφυχίες.

Το δ' ευ νικάτω.

Αλλά πάλι νίκη και ήττα εξαρτάται από την Μοίρα και το Θείον. Η άμεση επιτυχία στον χρόνο της χρονικής μας μέριμνας είναι αρεστή μεν, όχι όμως ουσιώδης για την ευδαιμονία και τον ησυχασμό μας.

Οι Έλληνες (σε αντίθεση με όλους τους βαρβάρους, πολιτισμένους και απολίτιστους, πριν και τώρα και μετά) είμαστε βασικά «αμεριμναίοι» (όπως τραγουδάει ο Ιβυκος) για την διαχείριση των αναγκών του χρόνου. Φροντίδα μας είναι αυτό που εξαρτάται από εμάς κατά την φύση, η τελειότητά μας, του σώματος και του πνεύματος στην ενότητά των.

Γιατί η τελειότητα είναι το «τέλος» του χρόνου και το φως του κόσμου, η αιωνιότητα. Και αιωνιότητα είναι η θεότητα.